

MAKT & OBALANS

Ett säkert sätt att bli tråkig och osympatisk är att skaffa sig makt. Eller historien om varför en rotfyllning kan göra dig till en bättre människa – och ledare.

TEXT ANDERS TEMPELMAN ILLUSTRATION VALERO DOVAL

Den vanligaste föreställningen om människor med makt, är att de tagit sig till toppen genom manipulation, hot och ren ondska. Och världshistorien innehåller onekligen fasansfulla exempel som bekräftar den bilden. Många menar att Machiavellis *Fursten* som skrevs 1532 fortfarande är instruktionsboken för alla som vill ha makt. »Man ska antingen omhulda människorna eller krossa dem« var ett av hans handfasta tips.

Dacher Keltner, professor i psykologi på UC Berkeley, som studerat ämnet i över 20 år, menar att idén om den självupptagna och hänsynslösa maktmänniskan inte är så enkel som vi hittills trott. Oavsett om man studerar schimpanser, dagisbarn eller universitetsstudenter, så är det

inte mobbarna och manipulatorerna som får makt. Det är i stället de som visar vänlighet, omtanke och en vilja att göra gott. Makt är någonting du får därför att du förtjänat omgivningens respekt.

Det här är ju väldigt goda nyheter och skulle i så fall betyda att mänskligheten är på helt rätt spår. Att alla

»Forskning visar att så fort du når en maktposition, förlorar du egenskaperna som tog dig dit från början.«

våra politiska makthavare och chefer är fina människor som bara vill oss andra gott. Ja, du hör ju själv hur orealistiskt det låter. Det är också därför som Keltner valt att beskriva sina resultat som maktens paradox. Forskningen visar nämligen att så fort du når en maktposition, förlorar du egenskaperna som tog dig dit från början. De flesta känner till uttrycket att »makt korrumpierar och absolut makt korrumpierar absolut«. Det myntades av Lord Acton 1887 och nu har alltså Keltner verifierat det – 131 år senare.

MÄNNISKOR SOM upplever sig ha makt är mer benägna att uppföra sig impulsivt, köra bil vårdslöst, ljuga och bedra sin partner. Rika människor snattar mer än fattiga och folk i dyra statusbilar stannar mer sällan vid övergångsställen än de i enklare

Dacher Keltner, professor i psykologi vid UC Berkeley, menar att makt alltid stiger oss åt huvudet.